

Door *Caroline Wisse-Weldam*

Hallo wereld!

Inleiding

Deze maand is het van 3 tot en met 13 oktober Kinderboekenweek. Het is alweer de 58ste keer dat de Kinderboekenweek plaatsvindt. Als je tijdens de Kinderboekenweek voor minimaal € 10,00 aan kinderboeken koopt, krijg je het kinderboekenweekgeschenk gratis.

Dit jaar is dat het boekje *Het Akropolis Genootschap en De slag om bladzijde 37*, dat geschreven werd door Tosca Menten.

De Kinderboekenweek heeft elk jaar een ander thema en in 2012 is dat *Hallo wereld!*

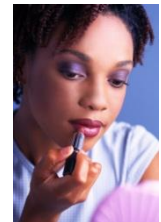
Het gaat dan vooral om de kennismaking met andere culturen in en door verhalen.

Opzet van deze lesbrief

Kijk eens om je heen: je ziet vast niet allemaal dezelfde mensen. Gelukkig maar, want anders zou het een beetje saai worden. Mensen verschillen erg: in gedrag, in waar ze van houden, in uiterlijk, in gewoontes en in taal.

Met taal uit je je gevoelens, zeg je wat je wilt. Elke cultuur heeft zijn eigen, specifieke uitdrukkingen. Voor jou heel normaal, maar voor iemand uit een andere cultuur soms onbegrijpelijk.

Deze lesbrief gaat over spreekwoorden en gezegdes in verschillende culturen.

- Je leest eerst wat spreekwoorden en gezegdes nu eigenlijk zijn.
- Daarna maak je vier opdrachten over Nederlandse en buitenlandse spreekwoorden.
- Tot slot maak je zelf een tegel met een tegeltjeswijsheid.

Spreekwoorden en gezegdes

Een *spreekwoord* is een korte, krachtige uitspraak die een waarheid of wijsheid bevat. Een spreekwoord bestaat altijd uit dezelfde woorden. Het heeft dus een vaste formulering.

Bijvoorbeeld: *Spreken is zilver, zwijgen is goud*. Dat betekent: het is goed om ergens niet over te praten, om iets geheim te kunnen houden.

Al in 1480 werd in Nederland het eerste spreekwoordenboek uitgegeven!

Een *gezegde* is net als een spreekwoord een vaste uitdrukking. Een gezegde is alleen niet een hele zin, maar een deel van een zin. Het kan op verschillende manieren gebruikt worden.

Bijvoorbeeld: *Als bij toverslag* was zijn kiespijn verdwenen. Of: Gelukkig verscheen de zon *als bij toverslag*. *Als bij toverslag* betekent plotseling.

Dus: een spreekwoord is een volledige zin, een gezegde is een deel van een zin.

Opdrachten

Opdracht 1

Schrijf de betekenis op van de volgende Nederlandse spreekwoorden.

- a Blaffende honden bijten niet.
- b Oefening baart kunst.
- c Van uitstel komt afstel.
- d Veel geschreeuw en weinig wol.
- e Wie zijn gat brandt, moet op de blaren zitten.
- f Al draagt een aap een gouden ring, het is en blijft een lelijk ding.
- g Wie niet waagt, die niet wint.
- h Jong geleerd, is oud gedaan.
- i Je weet nooit hoe een koe een haas vangt.
- j Geen rozen zonder doornen.
- k Elke vogel zingt zoals hij gebekt is.
- l De verboden vrucht smaakt het lekkerst.
- m Die vlieger gaat niet op.

Opdracht 2

- 1 Kijk naar deze spreekwoorden in het Afrikaans.
Van welke bovenstaande Nederlandse spreekwoorden zijn zij afgeleid?
 - a Al dra 'n bobbejaan 'n goue ring, bly hy nog 'n lelike ding.
 - b Blaffende honde byt nie.
 - c Verbod terg die lus.
 - d Wie nie waag nie, wen nie.
- 2 Vergelijk het Afrikaanse gezegde *Die binnevet van die boud* met het Engelse *The benefit of the doubt*.
Wat betekenen beide gezegdes?

Opdracht 3

Lees de volgende buitenlandse spreekwoorden en bedenk in groepjes wat de betekenis ervan is.

Japanse spreekwoorden

Men moet iemand die honger heeft geen vis geven, maar hem leren vissen.
Door het oog van een naald kun je de hemel zien.
Alles komt in orde voor wie kan wachten.
Zelfs het snuiten van de neus is aangenaam als je drie weken geen zakdoek hebt gehad.

Turkse spreekwoorden

De mens is harder dan ijzer, krachtiger dan steen en kwetsbaarder dan een roos.
Met één hand kun je niets, met twee handen kun je al klappen.
Het is geen schande om iets niet te weten; het is een schande om iets niet te leren.
Wie een vriend zonder fouten zoekt, blijft zonder vrienden.

Duitse spreekwoorden

Bid, als werken niet helpt; werk, als bidden niet helpt.
Er is niets dat al niet bestaat.

Griekse spreekwoorden

Een grote stad is een grote eenzaamheid.
Een aap blijft altijd een aap, ook al kleedt hij zich in purper.
Wie geen hersens heeft, heeft benen.
Alles stroomt en niets blijft hetzelfde.

Afrikaanse spreekwoorden

In Europa hebben ze klokken, wij hebben de tijd.
 Als twee olifanten vechten, wordt het gras vertrapt.
 Je bent nooit te arm om te geven.
 Alleen ga je sneller, maar samen kom je verder.

Marokkaanse spreekwoorden

De aap is in de ogen van zijn moeder een schoonheid.
 Vandaag gaat er een ezel dood.
 Vraag het een ervaren iemand en niet een geleerde.
 Noem een hond pas heer, als je ten einde raad bent.

Tibetaans spreekwoord

Het is beter één dag als tijger te hebben geleefd dan duizend jaar als schaap.

Pools spreekwoord

Ouderdom maakt je nog geen man.

Opdracht 4

Maak deze opdracht weer alleen.

- 1 Welk spreekwoord vind jij het mooist? Waarom?
- 2 Welke spreekwoorden lijken op elkaar?
- 3 Bedenk nu zelf drie spreekwoorden.

Tegeltjeswijsheid

Misschien heb je ze weleens gezien of hangt er een bij jou thuis: een tegeltje met een spreuk erop: tegeltjeswijsheid. Sommige spreuken zijn oud, sommige zijn nieuw bedacht en grappig. Zo'n tegeltje ziet er altijd ongeveer hetzelfde uit. Kijk maar naar de volgende voorbeelden.

Opdracht 5

Maak nu zelf een tegeltje.

Doe het zo

- Neem een vel papier en teken er een groot vierkant op.
- Schrijf jouw zelfbedachte spreekwoord erin.
- Maak onder het spreekwoord een tekening of een collage die de betekenis uitlegt.
- Maak een versiering aan de rand van het tegeltje die past bij jouw cultuur.

Laat de docent(e) jouw tegeltje(swijsheid) nakijken. Hang ze daarna allemaal op. Nu maar raden wat alle spreekwoorden betekenen. Geniet van alle wijsheden!